

Sagsnr.
2019 - 1635

Doknr.
112946

Dato
12-08-2019

KOMMENTERET HØRINGSNOTAT OVER

Forslag til lov om ændring af lov om valg til Folketinget og lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet (Sanktioner for retsstridig indsamling af vælgererklæringer)

1. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslaget blev den 5. juli 2019 sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Advokatrådet, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Folkeoplysnings Samråd, Dansk Ungdoms Fællesråd, Danske Regioner, Datatilsynet, DI Digital, Digitaliseringsstyrelsen, DIT – Dansk IT, Fagbevægelsens Hovedorganisation, Institut for Menneskerettigheder, IT-politisk forening, ITU/Demtech, KL, Københavns Universitet (Datalogisk Institut og Institut for Statskundskab), PROSA, Rådet for Digital Sikkerhed, Teknologirådet, Valgnævnet og Aarhus Universitet (Institut for Datalogi og Institut for Statskundskab).

Social- og Indenrigsministeriet har modtaget svar fra:

Advokatrådet, Datatilsynet, Digitaliseringsstyrelsen, Institut for Menneskerettigheder og Københavns Universitet (Institut for Statskundskab).

Nedenfor er gengivet de væsentligste punkter i de modtagne høringssvar.

2. Høringssvarene

Advokatrådet har ikke ønsket at udtale sig om lovforslaget.

Datatilsynet, Digitaliseringsstyrelsen, Institut for Menneskerettigheder og Københavns Universitet (Institut for Statskundskab) har afgivet bemærkninger til lovforslaget.

2.1. Strafferetlig sanktion

Københavns Universitet, Institut for Statskundskab, anfører bl.a. i sit høringssvar, at der ud over muligheden for at annullere og udelukke et parti fra fortsat

indsamling af vælgererklæringer bør indføres en straffjemmel (bøde eller frihedsstraf). Efter instituttets opfattelse vil det styrke retsfølelsen, hvis et lovbrud begås.

Social- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Formålet med lovforslaget er at forhindre omgåelse, manipulation eller tilvirkning af proceduren for indsamling af vælgererklæringer til brug for anmeldelse af nye partier til folketingsvalg og Europa-Parlamentsvalg. Social- og Indenrigsministeriet anser fuldt ud dette formål for opfyldt med lovforslaget, der giver Valgnævnet adgang til at annullere og udelukke et parti fra fortsat indsamling af vælgererklæringer samt midlertidigt at udelukke et parti herfra. Ministeriet anser det derfor ikke for nødvendigt derudover at fastsætte en hjemmel til at straffe overtrædelse af proceduren for indsamling af vælgererklæringer. Endvidere kan der efter omstændighederne være hjemmel i anden lovgivning til at strafforfølge retsbrud i forbindelse med partiernes indsamling af vælgererklæringer. F.eks. kan en person, der uberettiget skaffer sig adgang til en andens datasystem eller data, som er bestemt til at bruges i et datasystem (hacking), straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. straffelovens § 263, stk. 1. Straffen kan under særligt skærpende omstændigheder stige til fængsel indtil 6 år, jf. straffelovens § 263, stk. 3.

Høringssvaret giver derfor på dette punkt ikke anledning til at foretage ændringer i lovforslaget.

2.2. Forholdet til menneskerettighederne og grundloven

Institut for Menneskerettigheder anbefaler bl.a. i sit høringssvar, at Social- og Indenrigsministeriet foretager en vurdering af lovforslagets indhold i forhold til Danmarks internationale forpligtelser, herunder særligt forholdet til retten til at opstille til valg som omhandlet i artikel 3 om retten til frie valg i første tillægsprotokol til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Social- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Lovforslaget fastsætter sanktioner for retsstridig indsamling af vælgererklæringer ved, at Valgnævnet gives adgang til at annullere og udelukke et parti fra fortsat indsamling af vælgererklæringer samt midlertidigt at udelukke et parti herfra. De foreslåede regler om sanktionering for overtrædelse af reglerne for indsamling af vælgererklæringer – gælder alene for anmeldelse af partier som opstillingsberettiget til valg til Folketinget henholdsvis Europa-Parlamentet. Reglerne gælder hverken for opstilling som kandidat uden for partierne eller for opstilling som kandidat for partierne.

Der gælder efter artikel 3 om retten til frie valg i første tillægsprotokol til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention en ret til at opstille til valg (valgbarhed). Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol anerkender, at der i bestemmelsen er forudsatte begrænsninger, og at valgbarhed kan underkastes nærmere regulering. I denne forbindelse har medlemsstaterne en bred skønsmargen ("*margin of appreciation*"). Det følger af praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, at det indgår i vurderingen af, om en begrænsning af retten til at opstille til valg er i overensstemmelse med bestemmelsen, om begrænsningen indskrænker retten på en sådan måde og i et sådant omfang, at retten bliver uden indhold og effektivitet. Det afgørende er såle-

des, om begrænsningen er vilkårlig eller uforholdsmæssig og påvirker befolkningens frie meningstilkendegivelse. Social- og Indenrigsministeriet har vurderet, at lovforslaget ikke rejser spørgsmål i tilknytning hertil. Social- og Indenrigsministeriet har derfor fundet, at der ikke er anledning til at vurdere lovforslagets indhold nærmere i forhold til Danmarks internationale forpligtelser.

Høringssvaret giver derfor på dette punkt ikke anledning til at foretage ændringer i lovforslaget.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler endvidere i sit høringssvar, at Social- og Indenrigsministeriet redegør for forholdet mellem udvidelsen af Valgnævnets kompetence og grundlovens §§ 30 og 33.

Social- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Med lovforslaget udvides Valgnævnets kompetence til også at omfatte afgørelser om udelukkelse og annullation af et partis indsamling af vælgererklæringer eller om at udelukke et parti midlertidigt fra fortsat at indsamle vælgererklæringer. Efter lovforslaget kan Valgnævnet træffe disse to typer af afgørelser i tilfælde af grove eller gentagne retsbrud i forbindelse med et partis indsamling af vælgererklæringer henholdsvis en begrundet mistanke herom.

Grundlovens § 30 fastsætter betingelserne for valgbarhed til valg til Folketinget. Det følger af grundlovens § 30, stk. 1, at valgbar til Folketinget er enhver, som har valget til dette, medmindre vedkommende er straffet for en handling, der i almindeligt omdømme gør ham uværdig til at være medlem af Folketinget. Efter lovforslagets indhold fastsættes alene sanktioner, der vil gælde for anmeldelse af partier og ikke for opstilling af kandidater – hverken uden for eller for partierne. Social- og Indenrigsministeriet har derfor vurderet, at der ikke er anledning til at vurdere lovforslagets indhold i forhold til grundlovens § 30.

Ifølge grundlovens § 33 afgør Folketinget selv gyldigheden af sine medlemmers valg samt spørgsmål om, hvorvidt et medlem har mistet sin valgbarhed. Efter Social- og Indenrigsministeriets opfattelse følger det heraf – og af folketingsvalglovens § 88 om valgklager – bl.a., at der kan indgives klager til Folketinget over valghandlingen i videste forstand, indbefattende valgets forberedelse, kandidatopstillingen, afstemningen og opgørelsen. På den baggrund anses Folketinget for at være kompetent til at behandle klager vedrørende ministeriets behandling af partianmeldelser. Dette lovforslag ændrer ikke herved. Social- og Indenrigsministeriet har derfor vurderet, at lovforslagets indhold ikke rejser spørgsmål i forhold til grundlovens § 33.

Høringssvaret giver derfor på dette punkt ikke anledning til at foretage ændringer i lovforslaget.

2.3. Om retsbrud

Københavns Universitet, Institut for Statskundskab, anfører bl.a. i sit høringssvar, at brug af ordet ”grovt” synes unødvendigt. Efter instituttets opfattelse bør alle lovbrud i denne sammenhæng, som sætter partiets indsamling i en mere gunstig position, give mulighed for annullering og udelukkelse.

Social- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Efter Social- og Indenrigsministeriets opfattelse er det en indgribende retsfølge at udelukke et parti permanent eller midlertidigt fra at indsamle vælgererklæringer og dermed blive opstillingsberettiget til folketingsvalg eller Europa-Parlamentsvalg. Ud fra en proportionalitetsafvejning bør en sådan retsfølge dermed alene anvendes i de tilfælde, hvor et parti har gjort sig skyldig i grove eller gentagne retsbrud i forbindelse med partiets indsamling af vælgererklæringer, og f.eks. ikke i de tilfælde, hvor der alene foreligger en enkelt mindre væsentlig og eventuelt undskyldelig tilsidesættelse af rene ordensprægede forskrifter uden betydning for indsamlingshastigheden. Med henvisning til lovforslagets formål om at forhindre omgåelse, manipulation eller tilvirkning af proceduren for indsamling af vælgererklæringer til brug for anmeldelse af nye partier til folketingsvalg og Europa-Parlamentsvalg er det imidlertid væsentligt for ministeriet effektivt at kunne udelukke partier, der ikke følger den fastsatte procedure. På den baggrund er begrebet ”grove eller gentagne retsbrud” i lovforslagets bemærkninger defineret bredt, dog under hensyntagen til retssikkerheden for partierne. Der henvises til de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 1 (folketingsvalglovens § 12 a, stk. 1), og § 2, nr. 1 (Europa-Parlamentsvalglovens § 11 a, stk. 1).

Høringssvaret giver derfor på dette punkt ikke anledning til at foretage ændringer i lovforslaget.

Institut for Menneskerettigheder anfører bl.a. i sit høringssvar, at Social- og Indenrigsministeriet, henset til straffelovens brede anvendelsesområde, i bemærkningerne til lovforslaget bør præcisere, hvilke bestemmelser i straffeloven der er omfattet.

Social- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Social- og Indenrigsministeriet har efterkommet Institut for Menneskerettigheders opfordring til at beskrive, hvilke bestemmelser i straffeloven der kan karakteriseres som retsbrud i forbindelse med et partis indsamling af vælgererklæringer. Ministeriet har i den forbindelse angivet en række eksempler herpå, men har dog ikke foretaget en udtømmende opregning heraf. Beskrivelsen heraf fremgår af de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 1 (folketingsvalglovens § 12 a, stk. 1), og § 2, nr. 1 (Europa-Parlamentsvalglovens § 11 a, stk. 1), hvortil der henvises.

Institut for Menneskerettigheder anfører bl.a. i sit høringssvar, at Social- og Indenrigsministeriet i bemærkningerne til lovforslaget bør præcisere, hvornår en handling kan henføres til et parti eller den omfattede personkreds.

Social- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Social- og Indenrigsministeriet har efterkommet Institut for Menneskerettigheders opfordring og har i bemærkningerne til lovforslaget angivet en række eksempler på, fra hvilke personer en handling vil kunne henføres til partiet. Beskrivelsen heraf fremgår af de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 1 (folketingsvalglovens § 12 a, stk. 1), og § 2, nr. 1 (Europa-Parlamentsvalglovens § 11 a, stk. 1), hvortil der henvises.

Institut for Menneskerettigheder anfører bl.a. i sit høringssvar, at Social- og Indenrigsministeriet i bemærkningerne til lovforslaget bør præcisere forholdet mellem lovforslaget og retssikkerhedslovens § 10 om retten til ikke at inkriminere sig selv m.v.

Social- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Social- og Indenrigsministeriet har efterkommet Institut for Menneskerettigheders opfordring og har i bemærkningerne kort beskrevet forholdet til retssikkerhedslovens § 10. Beskrivelsen heraf fremgår af de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 1 (folketingsvalglovens § 12 a, stk. 3), og § 2, nr. 1 (Europa-Parlamentsvalglovens § 11 a, stk. 3), hvortil der henvises.

2.4. Principperne for digitaliseringsklar lovgivning

Digitaliseringsstyrelsen anfører bl.a. i sit høringssvar, at lovforslagets efterlevelse af de syv principper for digitaliseringsklar lovgivning skal beskrives i bemærkningerne til lovforslaget, og at en eventuel fravigelse af principperne skal begrundes.

Social- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Social- og Indenrigsministeriet har efterkommet Digitaliseringsstyrelsens anmodning om at beskrive lovforslagets efterlevelse af de syv principper for digitaliseringsklar lovgivning. Beskrivelsen heraf fremgår af lovforslagets almindelige bemærkninger, afsnit 4, hvortil der henvises.

2.5. Implementeringskonsekvenser for borgerne

Københavns Universitet, Institut for Statskundskab, anfører bl.a. i sit høringssvar, at det bør præciseres i bemærkningerne, at de vælgere, som har afgivet deres vælgererklæring til et parti, hvis indsamling af vælgererklæringer bliver annulleret, har mulighed for at afgive en vælgererklæring til et andet parti.

Social- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Det fremgår af lovforslagets specielle bemærkninger til § 1, nr. 1, og § 2, nr. 1, at når Valgnævnet i forbindelse med en afgørelse om at udelukke partiet fra fortsat at indsamle vælgererklæringer træffer afgørelse om at annullere partiets indsamling af vælgererklæringer, vil en sådan afgørelse bl.a. indebære, at de digitale vælgererklæringer, som partiet hidtil har indsamlet, vil være ugyldige, dvs. uden retsvirkning for både partiet og vælgeren, at de digitale vælgererklæringer, som partiet har indsamlet, vil blive slettet i det digitale vælgererklæringssystem, og at det herefter vil stå vælgeren frit for at afgive vælgererklæring for et andet parti.

Der henvises til de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 1 (folketingsvalglovens § 12 a, stk. 1), og § 2, nr. 1 (Europa-Parlamentsvalglovens § 11 a, stk. 1).

Høringssvaret giver derfor på dette punkt ikke anledning til at foretage ændringer i lovforslaget.

Digitaliseringsstyrelsen anfører bl.a. i sit høringssvar, at ministeriet i lovforslaget bør overveje at redegøre for, om vælgere, hvis vælgererklæring som følge af Valgnævnets afgørelse om udelukkelse af et parti fra fortsat at indsamle vælgererklæringer kendes ugyldig, vil blive informeret herom, idet vælgeren herefter vil være frit stillet til at afgive vælgererklæring for et andet parti.

Social- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Social- og Indenrigsministeriet kan overordnet tilslutte sig, at det må anses for hensigtsmæssigt, at vælgerne bliver informeret, hvis deres vælgererklæring bliver ugyldig, idet de som følge heraf kan afgive en vælgererklæring for et andet parti.

Social- og Indenrigsministeriet vil derfor på ministeriets hjemmeside informere om en afgørelse fra Valgnævnets side om at annullere et partis indsamling af vælgererklæringer.

Den nuværende digitale løsning til brug for indsamling af vælgererklæringer kan ikke systemunderstøtte, at der udsendes en individuel meddelelse til alle de vælgere, der har afgivet en vælgererklæring for det pågældende parti.

Social- og Indenrigsministeriet er opmærksom på den nævnte problemstilling og vil i det fremadrettede arbejde med at tilvejebringe en ny digital løsning til brug for indsamling af vælgererklæringer overveje, om en sådan funktion skal indbygges i det nye system og evt. kommende versioner af systemet.

Høringssvaret giver derfor på dette punkt ikke anledning til at foretage ændringer i lovforslaget.

2.6. Persondataretlige aspekter

Datatilsynet har i sit høringssvar foreslået enkelte tilføjelser i afsnittet vedrørende forholdet til databeskyttelsesloven og databeskyttelsesforordningen.

Social- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Social- og Indenrigsministeriet har på baggrund af høringssvaret fra Datatilsynet indarbejdet de foreslåede ændringer i de relevante afsnit i lovforslaget.

Digitaliseringsstyrelsen anfører bl.a. i sit høringssvar, at det kan overvejes at beskrive i lovforslaget, hvilke tekniske foranstaltninger der påtænkes taget i anvendelse for at sikre, at eventuelle personoplysninger, herunder vælgererklæringer afleveret til Valgnævnet efter den foreslåede § 12 a, stk. 3, 1. pkt., behandles trygt og sikkert. Digitaliseringsstyrelsen fremhæver særligt Valgnævnets undersøgelse af, om der er grundlag for at træffe afgørelse om udelukkelse og annullering af partiets indsamling af vælgererklæringer.

Social- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Det er i lovforslagets almindelige bemærkninger i afsnit 3.1.4 om forholdet til databeskyttelsesloven og databeskyttelsesforordningen beskrevet, at lovforslaget pålægger

social- og indenrigsministeren og Valgnævnet at behandle oplysninger om personer, der har afgivet vælgererklæring for et parti, der indsamler vælgererklæringer til brug for anmeldelse som nyt parti til folketingsvalg eller Europa-Parlamentsvalg. Det er Social- og Indenrigsministeriets opfattelse, at den behandling af personoplysninger, som lovforslaget indebærer i forbindelse med undersøgelse af et partis indsamling af vælgererklæringer og i forbindelse med undersøgelse af beskaffenheden af de enkelte vælgererklæringer, er saglig og nødvendig for at sikre overholdelse af proceduren for indsamling af vælgererklæringer, og at behandlingen står i rimeligt forhold til de mål, der forfølges med lovforslaget.

Det er herunder forudsat, at den nødvendige behandling af personoplysninger skal ske på tilstrækkelig sikker vis, idet databeskyttelsesloven og databeskyttelsesforordningen stiller krav herom.

Høringssvaret giver derfor på dette punkt ikke anledning til at foretage ændringer i lovforslaget.

3. Øvrige ændringer af lovforslaget

Ud over de ændringer, der er nævnt ovenfor, har Social- og Indenrigsministeriet fundet anledning til at foretage en række lovtekniske ændringer af lovforslaget efter høringen.